

3651

Ի. ՍՏԱԼԻՆ

ՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

3K33

S-77

ՊԵՏԶՐԱՏ — ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ ● 1938

Апр.
3-1466a
3K33
5-77

28 JUN 2005
20 NOV 2009

Ի. ՍՏԱԼԻՆ

ՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ԻՆԴԻՐՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ

Հաս Սոցիալիստական արդյունաբերության աշխատողների
առաջին համաժողովրդական կոնֆերենցիայում
1931 թ. փետրվարի 4-ին

18

УНВ. № 5846
ГОССТРОС

ԲԱՎԱՔԱԿԱՆ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ ● 1938

- 5 AUG 2013

3651

ՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հառ Սոցիալիստական արդյունաբերության աշխատողների առաջին
Խառնախմբական կոնֆերենցիայում 1931 թ. փետրվարի 4-ին

Բնկերներ: Ձեր կոնֆերենցիայի աշխատանքները մոտենում են վախճանին: Այժմ դուք բանաձևեր եք ընդունելու: Ձե՛մ կասկածում, վոր նրանք միաձայն կընդունվեն: Այս բանաձևերում, — յես նրանք դիտեմ մի քիչ, — դուք հավանություն եք տալիս արդյունաբերության 1931 թվականի վերահսկիչ թվերին և պարտավորություն եք հանձն առնում նրանք կատարելու:

Բոլշևիկի խոսքը լուրջ խոսք է: Բոլշևիկները սովոր են կատարելու այն խոստումները, վոր տալիս են իրենք: Բայց ի՞նչ է նշանակում 1931 թվականի վերահսկիչ թվերը կատարելու պարտավորություն: Այս նշանակում է՝ ապահովել արդյունաբերական արտադրանքի ընդհանուր աճը 45%-ով: Իսկ այս չափ մեծ խնդիր է: Այս դեռ քիչ է: Այսպիսի պարտավորությունը նշանակում է, վոր դուք վո՛չ միայն խոստում եք տալիս մեր հնգամյակը 4 տարում կատարելու, — այս արդեն վճռված բան է, և այստեղ այլևս վո՛չ մի բանաձև հարկավոր չէ, — այդ նշանակում է, վոր դուք խոստանում ե՛ք հնգամյակը կատարել արդյունաբերության հիմնական, վնասողական նյութերի վերաբերմամբ 3 տարում:

Այդ լավ է, վոր կոնֆերենցիան 1931 թվականի պլանը կատարելու, հնգամյակը յերեք տարում կատարելու խոստում է տալիս: Բայց «դառն փորձը» խրատել է մեզ: Մենք դիտենք վճիռ խոստումները միշտ չէ, վոր կատարվում են: 1930 թվականի սկզբում նույնպես այդպիսի խոստում էր տրված տարեկան պլանը կատարելու: Այն ժամանակ մեր

И. СТАЛИН
О ЗАДАЧАХ ХОЗЯЙСТВЕННИКОВ

Армгиз—Издательство полит. литературы,
Ереван, 1938

300-87

արդյունաբերությունն արտադրանքը պետք էր ավելացնել 31—32%—ով: Սակայն խոստումը լրիվ չկատարվեց: Արդյունաբերական արտադրանքի աճը 1930 թվականին իրականում կազմեց 25%: Մենք պետք է հարց տանք. իսկ արդյոք այս տարի էլ նույն այդ բանը չի՞ կրկնվի: Մեր արդյունաբերության ղեկավարները, աշխատողներն այժմ խոստում են տալիս արդյունաբերության արտադրանքը 1931 թ. ավելացնել 45%—ով: Բայց ի՞նչ յերաշխյեք, վոր խոստումը կկատարվի:

Ի՞նչ է պահանջվում նրա համար, վորպեսզի կատարենք վերահսկիչ թվերը, վորպեսզի արտադրանքի 45% աճ տանք, վորպեսզի հասնենք հնգամյակը վո՛չ թե 4, այլ հիմնական ու վճռողական ճյուղերի վերաբերմամբ 3 տարում կատարելուն:

Սրա համար յերկու հիմնական պայմաններ են պահանջվում:

Առաջին, վորպեսզի զրա համար լինեն ունակ կամ, ինչպես արտահայտվում են մեղանում, «որյեկտիվ» հնարավորություններ:

Յերկրորդ, վորպեսզի մեր ձեռնարկություններն այնպես ղեկավարելու ցանկություն ու շնորհք լինի, վոր այդ հնարավորությունները կենսապրծվեն:

Անցյալ տարի արդյոք յեղե՞լ են մեղանում «որյեկտիվ» հնարավորություններ պլանը լիովին կատարելու համար: Այո՛, յեղել են: Այս մասին վկայում են անվիճելի փաստերը: Այդ փաստերն այն են, վոր անցյալ տարվա մարտին ու ապրիլին արդյունաբերությունը նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելի արտադրանքի 31% աճ: Հարց է ծագում, իսկ ինչո՞ւ մենք չկատարեցինք պլանն ամբողջ տարում: Ի՞նչը խանգարեց: Ի՞նչը պակասեց: Պակասեց յեղած հնարավորություններն ուղտագործելու շնորհքը: Պակասեց գործարանները, փաբրիկաները, համաճարները ոչտորին ղեկավարելու շնորհքը:

Մենք ունեցել ենք առաջին պայմանը՝ «որյեկտիվ» հնարավորություններ պլանը կատարելու համար: Բայց մենք բավականաչափ չունեցինք յերկրորդ պայմանը՝ արտադրությունը ղեկավարելու շնորհքը: Յեվ ինչ այն

պատճառով, վոր պակասել է ձեռնարկությունները ղեկավարելու շնորհքը, հենց այս պատճառով էլ պլանը դուրս յեկավ չկատարված: Փոխանակ 31—32% աճի մենք սովինք միայն 25%:

Իհարկե, 25% աճը մեծ բան է: 1930 թվականին կապիտալիստական վոչ մի յերկիր չի ունեցել և այժմ էլ չունի արտադրանքի ան: Առանց բացառության բոլոր կապիտալիստական յերկրներում տեղի ունի արտադրության խիստ անկում: Այս պայմաններում 25% անը մի մեծ քայլ է դեպի առաջ: Բայց մենք ավելին կարող էյինք տալ: Դրա համար մենք ունեյինք բոլոր անհրաժեշտ «որյեկտիվ» պայմանները:

Այսպես, ի՞նչ յերաշխյեք, թե այս տարի չի կրկնվի անցյալ տարվա ղեպքը, թե պլանը լրիվ կկատարվի, թե յեղած հնարավորությունները մենք այնպես կօղտագործենք, ինչպես վոր հարկավոր է ողտագործել նրանց, թե ձեր խոստումը վորոչ մասով չի մնա թղթի վրա:

Պետությունների պատմության մեջ, յերկրների պատմության մեջ, բանակների պատմության մեջ յեղել են ղեպքեր, յերբ հաջողության համար, հաջթության համար յեղել են բոլոր հնարավորությունները, բայց նրանք, այդ հնարավորությունները, ապարդյուն են մնացել, վորովհետև ղեկավարները չեն նկատել այդ հնարավորությունները, շնորհք չեն ունեցել նրանցից ողտվելու, և բանակները պարտություն են կրել:

Արդյոք մենք ունե՞նք այն բոլոր հնարավորությունները, վորոնք անհրաժեշտ են 1931 թվականի վերահսկիչ թվերը կատարելու համար:

Այո՛, այդպիսի հնարավորություններ մենք ունենք:

Վորո՞նք են այդ հնարավորությունները, ի՞նչ է պահանջվում նրա համար, վորպեսզի այդ հնարավորություններն իրականության մեջ գոյություն ունենան:

Ամենից առաջ պահանջվում է, վոր յերկրում լինեն բավականաչափ բնական հարստություններ՝ յերկաթահանք, ածուխ, նավթ, հաց, բամբակ: Նրանք արդյոք կա՞ն մեղանում: Կան: Ավելի կան, քան ուղածդ ուրիշ յերկրում: Վերցնենք թեկուղ Ուրալը, վորը հարստությունների մի

այնպիսի կոմբինացիա չե, վորի նմանը վոչ մի յերկրում չի կարելի գտնել: Հանքանյութ, ածուխ, նավթ, հաց,—ի՛նչ ասես, վոր չկա Ուրալում: Մեր յերկրում ամեն ինչ կա, բացի թերևս կաուչուկից: Բայց մի յերկու տարուց հետո մենք մեր տրամադրության տակ կաուչուկ ել կունենանք: Այս կողմից, բնական հարստությունների կողմից, մենք լրիվ ապահովված ենք: Դրանցից մենք ունենք նույնիսկ ա-վելի, քան հարկավոր ե:

Ել ի՞նչ ե պահանջվում:

Պահանջվում ե մի այնպիսի իշխանության առկայու-թյունը, վորն այդ ահալին բնական հարստությունները ժողովրդի ողտին ողտադործելն առաջ չարժեքու ցանկու-թյուն ե ուժ ունենար: Արդյոք մենք ունե՞նք այդպիսի իշ-խանություն: Ունենք: Ճշմարիտ ե, բնական հարստու-թյուններն ողտադործելու մեր աշխատանքը միշտ ել ա-ռանց բաղիսումների չի անցնում մեր իսկ աշխատողների միջև: Որինակ, անցյալ տարի Խորհրդային իշխանությունն ստիպված չեղավ վորոշ պայքար մղելու յերկրորդ ածխա-մետաղադործական բազա ստեղծելու հարցում, առանց վո-րի մենք այլևս չենք կարող դարձանալ: Բայց մենք արդեն հաղթահարել ենք այդ արգելքները: Յեվ մենք չուտով այդ բազան կունենար:

Ել ի՞նչ ե պահանջվում:

Մեկ ել պահանջվում ե, վոր այդ իշխանությունը վա-յելի բանվորների ու գյուղացիների միլիոնավոր մասսաների աջակցությունը: Արդյոք մեր իշխանությունը վայելո՞ւմ ե այդպիսի աջակցություն: Այո՛, վայելում ե: Ամբողջ աշ-խարհում դուք չեք գտնի մի ուրիշ այնպիսի իշխանություն, վորը վայելեի բանվորների ու գյուղացիների մի այնպիսի աջակցություն, ինչպիսին Խորհրդային իշխանությունն ե վայելում: Չեմ վկայակոչի սոցիալիստական մրցակցության աճման փաստերը, հարվածայնության աճման փաստերը, հանդիպական արդժնեղյանի համար մղվող պայքարի կամ-պանիան: Այս բոլոր փաստերը, վորոնց մեջ ակնբախտեն յերևում ե միլիոնավոր մասսաների աջակցությունը Խոր-հրդային իշխանությանը, հանրահայտ են:

Ել ի՞նչ ե հարկավոր, վորպեսզի կատարենք ու գերա-կատարենք 1931 թվականի վերահսկիչ թվերը:

Հարկավոր ե նաև մի այնպիսի հասարակակարգի առ-կայությունը, վորն ազատ լինի կապիտալիզմի անբուժելի հիվանդություններից ե վորը լուրջ առավելություններ տար կապիտալիզմի հանդեպ: Ճգնաժամ, գործազրկություն, չռայլություն, բայն մասսաների աղքատություն—ասա կա-պիտալիզմի անբուժելի հիվանդությունները: Մեր հա-սարակալարգը չի տառապում այդ հիվանդություններով, վորովհետեւ իշխանությունը մեր ձեռքումն ե, բանվոր դասակարգի ձեռքում, վորովհետեւ մենք պլանային տնտե-սություն ենք վարում, պլանաչափ ենք ռեսուրսներ կուտա-կում ե ճշտորեն ենք դրանք բաշխում ըստ ժողովրդական տնտեսության ճյուղերի: Կապիտալիզմի անբուժելի հիվան-դություններից մենք ազատ ենք: Այս ե մեր տարբերու-թյունը, այս ե մեր վճռողական առավելությունը կապիտա-լիզմի հանդեպ: Տեսե՛ք, թե կապիտալիստներն ինչպես են ուզում դուրս գալ ճգնաժամից: Նրանք առավելագույն չա-փով իջեցնում են բանվորների աշխատավարձը: Նրանք ա-ռավելագույն չափով իջեցնում են հումքի ու պարենա-մթեքների գները: Բայց նրանք չեն ուզում փոքրիչատե լրջորեն իջեցնել արդյունաբերական շինվածքների գները: Այս նշանակում ե, վոր նրանք ճգնաժամից ուզում են դուրս գալ ապրանքների հիմնական սպառողների հաշվին, բան-վորների հաշվին, գյուղացիների հաշվին, այն յերկրների աշխատավորների հաշվին, վորոնք արտադրում են հումք ու պարեն: Կապիտալիստները կարում են այն ճյուղը, վո-րի վրա նստած են իրենք: Յեվ ճգնաժամից դուրս գալու փոխարեն ստացվում ե նրա սատկացում, ստացվում ե նոր նախադրյալների կուտակում, վորոնք տանում են գեպի նոր, ե՛լ ավելի դաժան ճգնաժամ: Մեր առավելությունն այն ե, վոր մենք չդիտենք գերարտադրության ճգնաժամեր, մենք չունենք և չենք ունենալու միլիոնավոր գործազուրկներ, մենք չունենք անարխիա արտադրության մեջ, վորովհետեւ մենք պլանային տնտեսություն ենք վարում: Բայց սա ամենը չե: Մենք ամենահամակենտրոնացված արդյունաբերության յերկիր ենք: Այս նշանակում ե, վոր մենք մեր արդյունա-

երևությունը կարող ենք կատուցել ամենալավ տեխնիկայի
հիմքի վրա և, չնորհիվ սրա, ապահովել աշխատանքի չը-
տեանված արտադրողականություն, կուտակման չտեսնված
տեմպ: Մեր թուլությունն անցյալում այն էր, վոր այլ
արդյունաբերությունը խաբարվում էր ցիրուցան և մանր
դյուղացիական տնտեսության վրա: Բայց այդ՝ յեղել է.
Այժմ այդ այլևս չկա: Վաղը, դուք, մի տարուց հետո,
մենք կդառնանք աշխարհում ամենախոշոր դյուղատնտեսու-
թյան յերկիրը: Սորհանտեսություններն ու կոլտնտեսու-
թյունները,—իսկ նրանք խոշոր տնտեսության ձևեր են,—
արդեն այս տարի տվին մեր ապրանքային ամբողջ հատիկի
կեսը: Իսկ այս նշանակում է, վոր մեր հասարակարգը,
խորհրդային հասարակարգը, արդե առաջխաղացման
այնպիսի հնարավորություններ է տալիս մեզ, վորոնց մասին
բուրժուական վոչ մի յերկիր չի կարող յերագել:

Ել ի՞նչ է պահանջվում, վորպեսզի առաջ շարժվենք
յոթմդոնանոց քայլերով:

Պահանջվում է մի այնպիսի կուսակցության առկայու-
թյունը, վորը լինի բովանդակաբար համախմբված ու
միասնական՝ նրա համար, վորպեսզի բանվոր դասակարգի
բոլոր լավագույն մարդկանց ջանքերն ուղղի մի կետի, և
բովանդակաբար վորձված՝ նրա համար, վորպեսզի դժվա-
րությունների դեպքում չչեղվի ճանապարհից, և սխտեմա-
տիկորեն կենսագործի ճիշտ, հեղափոխական, բուլժեիկյան
քաղաքականությունը: Մենք արդյոք ունենք այդպիսի
կուսակցություն: Այո՛, ունենք: Արդյոք ճի՞շտ է նրա
քաղաքականությունը: Այո՛, ճիշտ է, վորովհետև նա լուրջ
հաջողություններ է տալիս: Այս բանն այժմ ընդունում են
բանվոր դասակարգի վո՛չ միայն բարեկամները, այլև
թշամիները: Մի տեսեք, թե մեր կուսակցության դեմ ինչ-
պես են վոտնում ու դադագում բոլորին հայտնի՝ «հարգելի»
ջեալմենները—Ֆիչը՝ Ամերիկայում, Չերչիլը՝ Անգլիայում,
Պուանկարեն՝ Ֆրանսիայում: Ինչո՞ւ յեն նրանք վոտնում
ու դադագում: Վորովհետև մեր կուսակցության քաղաքա-
կանությունը ճիշտ է, վորովհետև նա տալիս է հաջողու-
թյուն հաջողության հետեից:

Ահա, ընկերներ, այն բոլոր հնարավորությունները,

վորոնք մեզ համար հեշտացնում են 1931 թվականի վերա-
հակիչ թվերի իրականացումը, վորոնք հնարավորություն
են տալիս հնգամյակը կատարելու 4 տարում, իսկ մնացու-
կան ճյուղերում՝ նույնիսկ 3 տարում:

Այսպիսով, պլանը կատարելու առաջին պայմանը—
«որյեկտիվ» հնարավորությունները,—մենք ունենք առկա:

Արդյոք մենք ունենք յերկրորդ պայմանը—այդ հնարա-
վորություններն ոգտագործելու չնորհք:

Այլ կերպ ասած՝ արդյոք մենք ունենք Փարիզյանների,
գործարանների, հանքահորերի ճիշտ դեկավարություն: Այս-
տեղ արդյոք ամեն ինչ բարեհաջող փճակում է:

Յախք սրտի, այստեղ ամեն բան էլ բարեհաջող փճա-
կում չէ: Յե՛վ մենք, վորպես բուլժեիկներ, պետք է ասենք
այդ ուղղակի ու բացահայտ կերպով:

Ի՞նչ է նշանակում արտադրությունը դեկավարել: Մե-
ղանում միշտ էլ բուլժեիկորեն չեն նայում ձեռնարկություն-
ները դեկավարելու հարցին: Մեղանում հաճախ կարծում
են, թե դեկավարել՝ նշանակում է թղթեր ստորագրել: Սա
ցավալի յե, բայց սա փաստ է: Յերբեմն ակամա հիշում են
Շչեքերինի պոմպադուրներին: Հիշո՞ւմ եք, թե ինչպես պոմ-
պադուրուհին խրատում էր յերիտասարդ պոմպադուրին.
գլուխ մի՛ կտրի դիտության վրա, մի՛ թափանցի գործի մեջ,
թող ուրիշները սրանով զբաղվեն, դա քո գործը չէ,—քո
գործն է՝ դեկավարել, թղթեր ստորագրել: Պետք է, համոթ
մեզ, ընդունենք, վոր մեր, բուլժեիկներս, մեջ էլ քիչ չեն
այնպիսիները, վորոնք թղթեր ստորագրելու միջոցով են
դեկավարում: Բայց վոր գործի մեջ թափանցեն, տիրապե-
տեն տեխնիկային, դառնան գործի տերը—այդ՝ յերբեք:

Ի՞նչպես կարող էր պատահել, վոր մենք, բուլժեիկներս,
վոր յերեք հեղափոխություն ենք կատարել, վոր հաղթու-
թյամբ ենք դուրս յեկել քաղաքացիական դաժան պատերազ-
մից, վոր լուծել ենք արդունաբերություն ստեղծելու խո-
շորագույն խնդիրը, վոր դյուղացությանը դարձրել ենք
դեպի սոցիալիզմի ուղին,—ի՞նչպես կարող էր պատահել,
վոր արտադրությունը դեկավարելու գործում մենք փաս-
տենք լինում թղթիկի առաջ:

Այստեղ պատճառն այն է, վոր թուղթ ստորագրելն ա-

վելի հեշտ է, քան արտադրութիւնը ղեկավարելը: Յեւ ահա շատ տնտեսավարներ դնացին նախագուշակող ղեկավարութեան այս դժու: Այստեղ մեր մեղքն էլ կա, կենտրոնի մեղքը: Մի տասը տարի առաջ լոգունդ տրվեց. «Վորովհետեւ կոմունիստներն արտադրութեան տեխնիկան ինչպես հարկն է դեռ չեն հասկանում, վորովհետեւ նրանք դեռ պետք է սովորեն տնտեսութիւնը կառավարել, ուստի հին տեխնիկներն ու ինժեներները, մասնագետները, թող վարեն տնտեսութիւնը, իսկ դուք, կոմունիստներդ, մի՛ խառնվեք դործի տեխնիկային, բայց չխառնվելով, անդադրում ուսումնասիրեցե՛ք տեխնիկան, ուսումնասիրեցե՛ք արտադրութիւնը կառավարելու գիտութիւնը, վորպեսզի հետո արտադրութեան իսկական ղեկավարները, դործի իսկական տերերը դառնաք մեզ նվիրված մասնագետների հետ միասին»: Այս եր լոգունդը: Իսկ իրականում ի՞նչ դուքս յեկաւ: Այս ֆորմուլայի յերկրորդ մասը մի կողմ նետեցին, վորովհետեւ սովորելն ավելի դժվար է, քան թղթեր ստորագրելը, իսկ ֆորմուլայի առաջին մասը դռնհակացրին՝ չխառնվել մեկնաբանելով իբրեւ հրաժարում արտադրութեան տեխնիկան ուսումնասիրելուց: Անմտութիւն ստացվեց, վնասակար ու վտանգավոր անմտութիւն, վորից վորքան շուտ ազատվենք, այնքան լավ:

Ինքը կյանքը քանիցս ազդանշանել է մեզ այս գործում յեղած անբարեհաջողութեան մասին: Շախտի գործն առաջին ազդանշանն էր: Շախտի գործը ցույց տվեց, վոր կուսակազմակերպութիւններին ու արհմիութիւններին պակասել է հեղափոխական գլխատութիւնը: Այդ գործը ցույց տվեց, վոր մեր տնտեսավարները խայտառակ կերպով հետ են մնացել տեխնիկայի տեսակետից, վոր հին տեխնիկներից ու ինժեներներից վրձանք, անկոնտրոլ աշխատելով, ավելի հեշտ են գլորվում վնասարարութեան ուղին, մանավանդ վոր թշնամիներն արտասահմանից անընդհատ նրանց հետապնդում են «առաջարկներով»: Յերկրորդ ազդանշանը «Արդյունաբերական կուսակցութեան» դատաւարութիւնն է:

Իհարկէ, վնասարարութեան հիմքը դատարարային կռիվն է կազմում: Իհարկէ, դատարարային ընթացիկ

կատաղորեն ղեկավարում է սոցիալիստական հարձակմանը: Բայց վնասարարութեան այդպիսի փարթամ ծաղկումը բացառելու համար միայն այս մեկը քիչ է:

Ինչպես կարող եր պատահել, վոր վնասարարութիւնն այսպիսի լայն չափեր ստացաւ: Ո՞վ է սրա մեղավորը: Սրա մեղավորը մենք ենք: Յեթե տնտեսութիւնը ղեկավարելու գործը մենք այլ կերպ կազմակերպէինք, յեթե մենք շատ ավելի վաղ անցած լինէինք գործի տեխնիկան ուսումնասիրելուն, տեխնիկային տիրապետելուն, յեթե մենք ավելի հաճախ ու խելացի խառնվէինք տնտեսութիւնը ղեկավարելու գործին, վնասարարներին չեր հաջողվի այսքան շատ վնաս հասցնել:

Պետք է ինքներս դառնանք մասնագետներ, գործի տերեր, պետք է յերեսներս դարձնենք դեպի տեխնիկական գիտելիքները, — ահա թե կյանքը մեզ ուր եր մղում: Բայց վո՛չ առաջին ազդանշանը, վո՛չ ել նույնիսկ յերկրորդ ազդանշանը դեռ չապահովեցին անհրաժեշտ չրջադարձը: Ժամանակ է, վաղուց ժամանակ է, վոր յերեսներս դեպի տեխնիկան դարձնենք: Ժամանակ է, վոր դեն նետենք հին լոգունդը, ժամանակն ապրած լոգունդը տեխնիկային չրխառնվելու մասին, և ինքներս դառնանք մասնագետներ, գործի գիտակներ, ինքներս դառնանք գործի իսկապարտ տերեր:

Հաճախ հարցնում են, թե ինչո՞ւ մեկպնտում միանձնյա ղեկավարութիւն չկա: Նա չկա և չի լինի, մինչև վոր մենք տեխնիկային չտիրապետենք: Մինչև վոր մեր մեջ, բոլշևիկներին մեջ, չլինեն բազմական քանակութեամբ այսպիսի մարդիկ, վորոնք լավ ծանոթ են տեխնիկայի, եկոնոմիկայի ու ֆինանսների հարցերին, մենք իսկական միանձնյա ղեկավարութիւն չենք ունենա: Ինչքան բանաձեւեր ուղում եք՝ գրեցե՛ք, ինչ խոտքերով ուղում եք՝ յերգիւնեք, բայց յեթե չտիրապետեք գործարանի, ֆարրիկայի, հանքահորի տեխնիկային, եկոնոմիկային, ֆինանսներին, բան դուքս չի դա, միանձնյա ղեկավարութիւն չի լինի:

Հետևաբար, ինդիրն այն է, վոր ինքներս տիրապետենք տեխնիկային, ինքներս դառնանք գործի տերերը: Միայն սրանումն է այն բանի յերաշխիքը, վոր մեր պլանները լրիվ

կիսաօտարման, իսկ միանձնյա ղեկավարութիւնը կիրառութիւնը:

Այս բանը, իհարկեւ, հեշտ չէ՝ բայց միանգամայն հաղթահարելի չէ: Գիտութիւնը, տեխնիկական մորձառութիւնը, գիտելիքները—այս ամենը ձեռք բերելու բաներ են: Այսօր նրանք չկան, իսկ վաղը՝ կ'լինեն: Գլխավորն այստեղ տեխնիկային տիրապետելու, արտադրութեան գիտութիւնը տիրանալու բոլջեիկյան տենչափառ ցանկութիւն ունենալն է: Տենչափառ ցանկութեան ղեկավար կարելի չէ ամեն ինչի հասնել, կարելի չէ հաղթահարել ամեն ինչ:

Յերբեմն հարցնում են, արդյոք չի՞ կարելի մի փոքր զանդազեցնել տեմպերը, մի փոքր հետ պահել շարժումը: Վո՛չ, բնկերնե՛ր, չի կարելի: Տեմպերն իջեցնել չի կարելի: Ընդհակառակը, բայտ կարողութեան ու հնարավորութեան ներքի՝ նրանք պետք է ուժեղացնել: Այս են պահանջում մեզանից մեր պարտավորութիւնները ԽՍՀՄ-ի՝ բանվորներին ու զյուզացիներին հանդեպ: Այս են պահանջում մեզանից մեր պարտավորութիւններն ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգի հանդեպ:

Կասեցնել տեմպերը՝ դա նշանակում է հետ մնալ: Իսկ հետամնացներին հարկաւորում են: Բայց մենք չենք ուզում հարկաւորւած լինել: Վո՛չ, չենք ուզում: Հին Ռուսաստանի պատմութեան էյութիւնն, ի միջի ալլոց, այն եր, վոր նրան հետամնացութեան համար անդադար հարկաւորում էլին: Հարկաւորում էլին մոնղոլական խաները: Հարկաւորում էլին թյուրքական թեկերը: Հարկաւորում էլին շիւեզական Փետրաւները: Հարկաւորում էլին լեհ-լիտվական պաները: Հարկաւորում էլին անգլո-ֆրանսական կապիտալիստները: Հարկաւորում էլին յապոնական բարոնները: Բոլորը հարկաւորում էլին հետամնացութեան համար: Ռազմական հետամնացութեան համար, կուլտուրական հետամնացութեան համար, պետական հետամնացութեան համար, արդյունաբերական հետամնացութեան համար, գյուղատնտեսական հետամնացութեան համար: Հարկաւորում էլին, վորովհետեւ դա յեկամտարեր եր և անպատիժ եր անցնում: Հիշեցեք մինչ-հեղափոխական բանաստեղծի խոսքերը. «Դու ե՛՛ խեղճ ես,՝ դու ե՛՛ լիտատ ես,՝ դու ե՛՛ հզոր ես,՝ դու ե՛՛ անդոր ես,՝ մայր Ռուսիա»: Հին բանաստեղծի այս խոսքերը լալ էլին սերտել ալլո պարոն-

ները: Նրանք հարկաւորում ու ավելացնում էլին. «դու լիտատ ես», հետեարար, քո հաշվին կարելի չէ շահել: Նրանք հարկաւորում էլին ու ավելացնում. «դու խեղճ ես,՝ անդոր ես», հետեարար քեզ կարելի չէ անպատիժ հարկաւորում ու կողոպտել: Արդեւ այս է շահաւորոնների սրենքը—հարկաւորում հետամնացներին ու թուլներին: Կապիտալիզմի դալլային սրենքը: Դու հետ մնացիր, դու թուլ ես—նշանակում է՝ դու իրավացի չես, ասել ե՛՛ քեզ կարելի չէ հարկաւորում ու սորկացնել: Դու հզոր ես, նշանակում է՝ դու իրավացի չես, ասել ե՛՛ քեզանից պետք է զոռւշանալ:

Ահա թե ինչու մենք այլեւ չենք կարող հետ մնալ:

Անցյալում մենք հայրենիք չենք ունեցել և չէինք ել կարող ունենալ: Բայց այժմ, յերբ մենք տապալեցինք կապիտալիզմը, իսկ մեզանում իշխանութիւնը բանվորական է, —մենք հայրենիք ունենք և պաշտպանելու չենք նրա անկախութիւնը: Արդյոք ուզո՞ւմ եք, վոր մեր սոցիալիստական հայրենիքն սպանվի, և վորնա կոբցնի իր անկախութիւնը: Բայց յեթե այդ չենք ուզում, դուք պետք է ամենա-կարճ ժամանակամիջոցում վերացնեք նրա հետամնացութիւնը և նրա սոցիալիստական տնտեսութեան շինարարութեան գործում զարգացնեք իսկական բոլջեիկյան տեմպեր: Ուրիշ ուղիներ չկան: Ահա թե ինչու յեր Լենինը Հոկտեմբերի ժամանակ ասում. «Կա՛մ մահ, կա՛մ համել ու անցնել կապիտալիստական առաջավոր յերկրներէ»:

Առաջավոր յերկրներից մենք հետ ենք մնացել 50—100 տարով: Այս տարաւորութիւնը մենք պետք է կտրենք—անցնենք 10 տարում: Կա՛մ մենք այս բանը կանենք, կա՛մ մեզ կճրդմեն:

Ահա թե ինչ են թելադրում մեզ մեր պարտավորութիւնները ԽՍՀՄ-ի բանվորների ու զյուզացիների հանդեպ:

Բայց մենք ունենք նաեւ ուրիշ, ավելի լուրջ ու ավելի կարեւոր պարտավորութիւններ: Դա համաշխարհային պրոլետարիատի հանդեպ յեղած պարտավորութիւններն են: Նրանք համբնկնում են առաջին տեսակի պարտավորութիւնների հետ: Բայց մենք նրանց ավելի բարձր ենք դասում: ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգը համաշխարհային բանվոր դասակարգի մի մասն է: Մենք հաղթեցինք վո՛չ միայն

ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգի ջանքերով, այլև շնորհիվ համաշխարհային բանվոր դասակարգի աջակցութեան: Առանց այդպիսի աջակցութեան մեզ վաղուց կտցահարած կլինեյին: Ասում են, վոր մեր յերկիրը բոլոր յերկրներէ պրոլետարիատի հարմածային բրիգադն է: Սա լավ է ասված: Բայց սա մեզ վրա լրջագույն պարտավորութիւններ է դնում: Ի սեր ինչի՞ յե աջակցում մեզ միջադեպին պրոլետարիատը, ինչո՞վ ենք մենք արժանի դարձել այդպիսի աջակցութեան: Նրանով, վոր մենք առաջինը նետվեցինք մարտի՝ կապիտալիզմի դեմ, մենք առաջինը հաստատեցինք բանվորական իշխանութիւն, մենք առաջինն սկսեցինք սոցիալիզմ կառուցել: Նրանով, վոր մենք մի գործ ենք անում, վորը հաջողութեան դեպքում՝ շուտ կտա ամբողջ աշխարհը և կադատադրի ամբողջ բանվոր դասակարգը: Իսկ ի՞նչ է պահանջվում հաջողութեան համար: Մեր հետամնացութեան վերացում, շինարարութեան բարձր, բուլշեիկյան տեմպերի զարգացում: Մենք պետք է այնպես առաջ շարժվենք, վոր համայն աշխարհի բանվոր դասակարգը, նայելով մեզ՝ կարողանա ասել. ահա նա, իմ առաջավոր ջոկատը, ահա նա, իմ հարմածային բրիգադը, ահա նա, իմ բանվորական իշխանութիւնը, ահա նա, իմ հայրենիքը, — նրանք լավ են անում իրենց գործը, մեր գործը, — նրանց աջակցենք կապիտալիստների դեմ և բոլորքենք համաշխարհային հեղափոխութեան գործը: Արդէ՞ք մենք պիտի արդարացնենք համաշխարհային բանվոր դասակարգի հույսերը, պիտի կատարենք նրա հանդեպ մեր ունեցած պարտավորութիւնները: Այո՛, պետք է կատարենք, յետե մենք չենք ուզում խալառ խայտառակվել:

Մրանք են մեր ներքին ու միջադեպին պարտավորութիւնները: Դուք տեսնում եք, վոր նրանք զարգացման բուլշեիկյան տեմպեր են թելադրում մեզ:

Չեմ կարող ասել, թե տնտեսութիւնը ղեկավարելու տեսակետից մեզանում այս տարիների ընթացքում վոչինչ չի արված: Արված է և նույնիսկ շատ բան է արված: Մրդյունաբերութեան արտադրանքը մինչնպատեքազմանի համեմատութեամբ մենք յերկու անգամ ավելացրել ենք: Մենք ստեղծել ենք աշխարհում ամենախոշոր գյուղատնտե-

սական արտադրութիւնը: Բայց մենք ե՛լ ավելի շատ կկարողանայինք անել, յետե այս ժամանակի ընթացքում աշխատեյինք ինչպես պետքն է տիրապետել արտադրութեանը, նրա տեխնիկային, նրա ֆինանսատնտեսական կողմին:

Ամենաշատը՝ տասը տարում մենք պետք է կտրենք այն տարածութիւնը, վորով մենք հետ ենք մնացել կապիտալիզմի՝ առաջավոր յերկրներից: Դրա համար մեզանում բոլոր «որեկտիվ» հնարավորութիւնները կան: Միայն պակասում է այդ հնարավորութիւններն ինչպես պետքն է ոգտագործելու շնորհքը: Իսկ սա մեզանից է կախված: Միմիայն մեզանից: Ժամանակ է, վոր մենք սովորենք ոգտագործել այդ հնարավորութիւնները: Ժամանակ է, վոր վերջ տանք արտադրութեանը չխառնվելու փրած դիրքավորմանը: Ժամանակ է, վոր յուրացնենք մի այլ, նոր, ներկա ժամանակաշրջանին համապատասխանող դիրքավորում — խառնվել ամեն ինչի: Յետե դու գործարանի ղեկավար ես, խառնվի՛ր բոլոր գործերին, խորամուխ յեղի՛ր ամեն ինչի մեջ, վոչինչ աչքաթող մի՛ անի, սովորի՛ր ու մեկ էլ սովորի՛ր: Բուլշեիկները պետք է տիրապետեն տեխնիկային: Ժամանակ է, վոր բուլշեիկներն իրենք մասնագետներ դառնան: Վերականգնման ժամանակաշրջանում տեխնիկան մնում է ամեն ինչ: Յեւ այն տնտեսավարը, վորը չի կամենում ուսումնասիրել տեխնիկան, վորը չի կամենում տիրապետել տեխնիկային, դա անեկդոտ է, և վոչ թե տնտեսավար:

Ասում են, թե դժվար է տեխնիկային տիրապետել: Ճիշտ չէ: Չկան այնպիսի ամբոցներ, վոր բուլշեիկները չկարողանային վերցնել: Մենք լուծեցինք մի շարք դժվարագույն խնդիրներ: Մենք տապալեցինք կապիտալիզմը: Մենք վերցրինք իշխանութիւնը: Մենք կառուցեցինք սոցիալիստական խոշորագույն ինդուստրիա: Մենք միջակին դարձրինք ղեպի սոցիալիզմի ուղին: Շինարարութեան տեսակետից ամենակարեւորը մենք արդեն արել ենք: Մեզ քիչ բան է մնում — ուսումնասիրել տեխնիկան, տիրապետել դիտութեանը: Յեւ յերր մենք այս բանն արած կլինենք, մեզանում այնպիսի տեմպեր կսկսվեն, վորոնց մասին մենք այժմ յերազել էլ չենք համարձակվում: Յեւ մենք այդ կանենք, յետե ուղենանք այդ ինչպես պետքն է:

Խմբագիր Ռ. Մարտիրոսյան
Տեխն. խմբ. Ս. Խաչատրյան
Սրբագրիչ Վ. Ջիդեջյան
Կոնսրտ սրբագրիչ Լ. Արուստյան

Գլավկոնի լիազոր №4 — 3332, հրատ. № 613
Պատվեր № 160, տիրած 5.000
Հանձնվել է արտադրության 19/XI 1938 թ.
Ստորագրվել է տպագրելու 8/XII 1938 թ.
Գինը 20 Լ. Կապիտալ 20 Լ.

Փետհրատ — Բաղրամյանի գրադրություն
հրատարակչության տպարան,
Յերեան, Արավերդյան № 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0184014

ԳԻՆԸ 50 Կ.

595

Հ / Арм.
3-1466a

И. СТАЛИН
О ЗАДАЧАХ ХОЗЯЙСТВЕННИКОВ

Армгиз—Издательство полит. литературы,
Ереван, 1938